

Maandag 20 november 1916 – ochtendeditie

De wegvoering van Belgen.

Londen, 19 november. Heden wordt uit Washington geseind: Het wegvoeren van mensen in België blijft hier grote belangstelling wekken. In ambtelijke kringen ziet men met spanning de uitwerking van het vertoog van de regering van de Verenigde Staten bij Duitsland tegemoet. Officieren achten het mogelijk dat de maatregel een eerste stap is tot de ontruiming van België. Ze wijzen er op dat het wegvoeren van burgers gebruikelijk is in een land dat op het punt is om ontruimd te worden, daar het een maatregel is om te voorkomen dat het wegtrekkende leger wordt bestookt.

Havre, 19 november. Kolonel Malfeyt gaat tegen het einde van deze maand naar Afrika als koninklijk commissaris in het door Belgische troepen bezette Duitse gebied.

Havre, 19 november. Schollaert, de voorzitter van de kamer en Goblet d'Alviella, ondervoorzitter van de senaat, hebben aan de koningin op haar naamdag een telegram gezonden, waarin zij het vaste vertrouwen uitspreken op de overwinning, die België zal bevrijden en in zijn onafhankelijkheid herstellen. "De volksvertegenwoordiging – vervolgt het telegram – die zich met ontroering de goedheid herinnert, welke uwe majesteit voortdurend aan het volk heeft bewezen, acht het haar plicht uwe majesteit haar oprechte en onveranderlijke gehechtheid te betuigen. Moge de zege van onze wapens een einde maken aan de beproevingen van het land hen het geluk van het Koninklijke huis en van alle Belgen verzekeren."

Belgische betoging te Parijs.

Havre, 19 november. Te Parijs is heden een Belgische betoging gehouden. De afgevaardigden Destrée, Lorand, Neven en de minister

van justitie Carton de Wiart hebben er het woord gevoerd. De minister wekte de Belgen op tot het brengen van offers, tot een volkomen overwinning is bevochten, daar een ontijdige vrede alleen de plannen van Duitsland zou kunnen dienen. België moet nog meer dan enige andere staat naar een volkomen overwinning streven. Daarvan hangt niet alleen zijn herstel af, maar ook hetgeen voortaan recht zal zijn in de betrekkingen tussen de staten. De geografische ligging van België is oorzaak dat zijn vrijheid en zijn kracht zowel voorwaarden zijn voor zijn eigen ontwikkeling, als waarborgen voor het welzijn van Europa in de toekomst.

Bestuurlijke scheiding in België.

Het begin van bestuurlijke scheiding in België – de Vlaamsche Gedachte, in ons zondagsblad aangehaald, noemt het “wellicht in zijn gevolgen nog belangrijker dan de vervlaamsing der Gentse hogeschool” – is ingevoerd door een wijziging van het organieke reglement van het ministerie van wetenschappen en kunsten. Het Vlaamsche Nieuws geeft er de tekst van:

“Art. 1. Bij het beheer van het lager onderwijs, van het middelbaar onderwijs, van het hoger onderwijs, de wetenschappen en de letteren, wordt voor ieder van deze diensttakken een Vlaamse en een Waalse afdeling opgericht.

“Art. 2. De Vlaamse afdelingen zijn belast met het regelen der aangelegenheden van het beheer van onderwijs (artikel 1) voor het Vlaams en het Duits taalgebied. Aan de Waalse afdelingen is dezelfde taak opgedragen voor het Waalse land.

“Art. 3. Het aantal algemene bestuurders wordt met drie vermeerderd. Aan ieder der algemene bestuurders van de Vlaamse afdelingen worden één of meer bestuurders en één of meer

afdelingshoofden, alsook het verder nodig personeel toegevoegd, het getal ambtenaren en beambten van het ministerie van wetenschappen en kunsten zal op een latere datum voorgoed vastgesteld worden.

“Art. 4. Deze verordening wordt onmiddellijk van kracht. De Vlaamse en Waalse afdelingen zullen de regeling der lopende dienstzaken met ingang van 15 december 1916 overnemen.”

Op grond van de verordening heeft generaal von Bissing benoemd:

1. In de Vlaamse afdeling van het beheer van het lager onderwijs: de heer Julius Libbrecht, wonende te Gent, tot dusver bestuurder der staatsmiddelbare school voor jongens te Gent, tot algemeen bestuurder; de heer Richard de Cneudt, letterkundige te Gent, tot afdelingshoofd;
2. In de Vlaamse afdeling van het beheer van het middelbaar onderwijs: de heer Hypoliet Meert, wonende te Gent, leraar aan het koninklijk atheneum te Gent, tot algemeen bestuurder; de heer Jan Leeten, wonende te Aarschot, tot dusver bestuurder der staatsmiddelbare school voor jongens te Aarschot, tot afdelingshoofd;
3. In de Vlaamse afdeling van het beheer van het hoger onderwijs, van wetenschappen en letteren: de heer dr. Pieter Tack, wonende te Etterbeek-Brussel, en ereprofessor aan de hogeschool te Gent, tot algemeen bestuurder; de heer Robert van Roy, wonende te Gent, advocaat en secretaris van de rector van de hogeschool te Gent, tot afdelingshoofd.

Maandag 20 november 1916 – avondeditie

Mail uit de Koningin-Regentes.

De mail, die 14 dagen geleden verzonden is met de Koningin-Regentes, is gisteren over Zevenaar door de Duitse postadministratie teruggezonden. De meeste mailzakken waren bestemd voor New York. Die zullen met de eerste gelegenheid weer worden verzonden.

De deportatie in België.

Londen, 20 november. Aan de Morning Post werd de 9^e dezer uit Boedapest gemeld: Het wegvoeren van Belgische burgers naar Duitsland heeft in Hongarije een zeer ongunstige indruk gemaakt. In de nieuwsbladen van vandaag tref ik twee artikelen over deze kwestie aan. In beide heeft de censuur duchtig huisgehouden, maar ondanks de open gelaten gedeelten kan men het betoog der schrijvers heel wel volgen. De Nepszava brengt de achttien jaar knechtschap in herinnering die de Hongaren van 1849 tot 1867 van de Oostenrijkers hadden te verduren en wijst op de overeenkomst met de positie, die de Belgen thans innemen. Er is geen twijfel, zo wordt er in het artikel gezegd, dat dit gelijke lot in de geschiedenis der beide volkeren de bron is van het gevoel van sympathie, dat er in ieder Hongaars gemoed jegens de ongelukkige Belgen bestaat, dat noble volk, dat in democratische zin reeds zoveel bereikt had en met zulk een hoge moed bezield is. Dan volgt er in het artikel een witte ruimte, waar dus de censor aan het werk geweest is. Het artikel vervolgt: De deportatie en de gedwongen arbeid is een nieuw wapen, zelfs in de tegenwoordige oorlog, waarin de wapens nooit uit de wapenrusting der beschaving en de eerlijke strijd gekozen zijn. Tot plezier van de censor voegen we hier aan toe, dat wij niet slechts Duitsland er van beschuldigen van zulke wapens gebruik te maken, maar al de oorlogvoerenden zonder uitzondering. Alleen is Duitsland degene, die in deze richting het grootste inventieve vermogen toont. Het zou moeilijk zijn België tot een zelfregerende staat te verklaren met een erfelijk vorst ten einde wettige sanctie te verlenen aan maatregelen, die tot doel hebben de troepenmacht van Duitsland te

vergroten, terwijl om verschillende redenen de Belgen niet in het Poolse leger opgenomen kunnen worden. Zo behoeft de deportatie van België geen nadere uitleg. Het doel daarvan is volkomen duidelijk. Arbeid, vooral van vaklieden, is in deze tijd een zeer belangrijke factor en men moet die nemen, waar men hem vinden kan. België moet lijden overeenkomstig het oude en eeuwig ware: "vae victis!". Arbeid en wapens worden in Polen opgevorderd onder de roemrijke en gelukkige Poolse vlag, in België onder de vlag der noodzakelijkheid.

De correspondent te Brussel van de Vilag geeft onder dagtekening van 5 november een denkbeeld van de wijze, waarop deze deportaties uitgevoerd worden. Hij zegt, de Belgen beschouwen het geval niet met de wenende ogen van oude vrouwen; zij gaan, waarheen zij gedwongen worden te gaan, maar met opgeheven hoofd en haat in de ogen en wraakzucht in het hart.

De Messahe, die de Duitse militaire censor in België gepasseerd is, zegt, dat het nodig is voor de Duitse artillerie, om door de voornaamste straten van dorpen en steden heen en weer te trekken kort voor de militaire overheid verschijnt om de mensen weg te voeren, die er bijeengebracht zijn, ten einde goed werk en uitstekende betaling in Duitsland te krijgen.

Te Brussel.

Uit betrouwbare bron vernemen wij, dat alle gemeenteraadsleden en schepenen van de stad Brussel in hechtenis zijn genomen. De gemeenteraadsleden zijn na 24 uur weer vrij gelaten. De schepenen blijven onder toezicht van de Duitse autoriteiten.

De maatregel houdt, vermoedt men, verband met het wegvoeren van de werklieden.